

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Centar za Mirovne studije, Selska cesta 112a

Mentorska grupa: Priče izbliza, priče iz daleka: projekt putovnica

Područje rada: Postkolonijalizam i migracije; Kulturni pluralizmu vrijeme izbjeglištva;

Aktivističke prakse i društvena promjena

Projekt: Putovnica

završni rad

Polaznice: Barbara Horvatić i Iva Knežević

Mentorica: Emina Bužinkić

U Zagrebu, lipanj 2016.

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj I solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Sažetak:

Hrvatska se u protekle dvije godine suočila s velikim brojem izbjeglica od kojih je većini bila samo dio puta kojeg žele prijeći kako bi došli do željene destinacije. Europu je ta kriza zatekla nespremnju te je, pod opravdanjem rješavanja problema, situaciju dodatno otežala lošim političkim odlukama, zatvaranjima granica te potpunim odsustvom empatije. Iako je medijski prostor zadnjih mjeseci manje sklon svom negativnom izvještavanju o izbjeglicama, njihov problem i dalje nije riješen. U sklopu mentorske grupe na Mirovnim studijima stvorila se ideja za akcijom putem koje bi se pružila podrška izbjeglicama smještenima u prihvatnom centru Porin, ali i putem prijevoda pjesme Antoina Cassara *Putovnica* kojom bi se senzibilizirala javnost. I akciju i pjesmu povezuje ista ideja, ideja humanosti i potrebe za isticanjem socijalnog i emocionalnog stanja izbjeglica. U radu se opisuje sam prijevod *Putovnice* te teorijski dio koji nas je motivirao na djelovanje. Opisana je i akcija ispred prihvatnog centra Porin te daljnje mogućnosti i motivacija za promjenom.

Ključne riječi: izbjeglička kriza, Porin, *Putovnica*, solidarnost

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Teorijski uvod

Ljudima je oduvijek u krvi bilo mijenjati mjesto prebivališta dok se ne pronađe sigurno mjesto s prilikama za uspješan život. Migracija, masovne seobe, potraga za plodnim tlom, vodom i određenom klimom dio su svake povijest pa i od vremena prije nego su utvrđene granice te uvedene vize i putovnice.

Ipak, od dvadesetog stoljeća mnoge migracije potaknute su upravo oružanim sukobima. Maloprije spomenute potrebe u toj su situaciji potisnute ispod potrebe za sigurnošću.

*‘...I want to go home,
but home is the mouth of a shark
home is the barrel of the gun
and no one would leave home
unless home chased you to the shore.’*

(ulomak iz pjesme *Home* Warsana Shirea)

Balkanska ruta je mnogima trebala biti put u spas, ali odjednom je postala prepuna žičanih ograda, zidova, granica s policijom, vojnicima, psima i detektorima. Ako blinka i/li pišti kao znak na prisutstvo osobe, to je loše. Detaljno se pregledava svaki kutak vozila, svaki grm i svaka šuma da ne bi slučajno netko prošao, netko tko ne treba. Isto to područje Balkanske rute je, ne tako davno, bilo mjesto dolaska mnogih koji su trebali pomoć. Imali smo obrazovanje, tržište, industriju i prilike. Drugi su pak posljednjih desetljeća sami odlučili napustiti isti prostor u nadi da na drugom mjestu pronađu sreću, priliku za bolji život. Ljudi dolaze, ljudi odlaze. Neki iz volje, a neki iz potrebe. Za razliku od mnogih država svijeta, mi smo i dalje relativno sigurno mjesto s prilikama. Imamo sve, ali se zatvaramo. Radi koga? ‘Naših’ ljudi koji svakoga dana u sve većem broju odlaze? Čega se bojimo? Mi smo tu samo rođeni i umjesto da budemo sretni što smo u prilici pružiti i podijeliti zajednički prostor sve više se osjeća strah, sve više se osjeća mržnja.

Izbjeglički val koji je nastupio u sve države slobodnog svijeta nadmašio je do kraja 2015. godine brojku od 59 mil. ljudi. Ta je brojka daleko veća od broja izbjeglica u Drugom svjetskom ratu. Unatoč razlici u broju, riječ je o državama koje su također godinama, a ponegdje i desetljećima

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

zahvaćene ratovima i oružanim sukobima. U zemljama onih koji danas traže zaštitu uz rat su prisutne i nestabilne političke strukture pa su i uvjeti života razlozi za napuštanje domovine.

Istraživanje “Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj” Centra za mirovne studije pokazalo je da preko 50% hrvatskih građana smatra da je ugodno živjeti u multinacionalnoj sredini i odobrava dolazak novih kultura u Hrvatsku, no istovremeno ih se preko 60% boji da će im isti i iste uzimati posao, a preko 40% da će porasti kriminalitet. Sami sebi proturječimo i sami sebi otežavamo. Republika Hrvatska mnogima je trebala biti tek usputna postaja s tim da mnogi nisu ni znali za nju pa je nisu ni kao takvu doživjeli. Danas se u njoj nalaze mnogi koji na to nisu računali, a ne mogu dalje kako su planirali. Većinski su smješteni u Kutini i u prihvatilištu Porin u Zagrebu. Uz to, kao država članica EU, Hrvatska je preuzela obvezu premještanja i smještanja oko 1.600 izbjeglica iz Grčke, Italije i Turske do kraja 2017. godine. Iz Italije i Grčke u Hrvatsku bit će premješteno po 10 izbjeglica u prvoj polovici lipnja, a potom ih 30 dolazi iz Turske. Za početak bi izbjeglice trebale biti smještene u Hotelu Porin u Zagrebu te u prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Kutini, gdje će mjesec dana čekati rješenje o azilu, a nakon toga bi trebali dobiti smještaj u Splitu, Zagrebu i Rijeci (Šošić, 2016.)

“ Problem izbjeglištva odgovornost je čitave međunarodne zajednice i uspješno mu se može pristupiti jedino kolektivnim, zajedničkim djelovanjem” Antonio Guterres, visoki povjerenik UN-a za izbjeglice

Motivacija za rad

Motivacija za samu akciju velikim dijelom dolazi iz svega odslušanog na kolegijima na kojima smo pričale o izbjeglicama. Na njima smo iz prve ruke, kroz gostovanja KVOC-a, Are You Syrious, Inicijative Dobrodošli, kolektiva Okus doma, DAH-a, sestre Vesne Zovkić dobile do sad nepoznate informacije i, što je još važnije, osobne priče koje su nas potaknule na razmišljanje da dijeljene objava i “lajkanje” nije dovoljno da se percepcija krize promijeni. Osim toga,

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

motivirala nas je i “bodljikava žica” u obliku medija, nesposobnosti i nedostatka volje političara te u obliku apatije ljudi.

Na žalost, samo praćenje medija u ovoj humanitarnoj krizi pokazalo se nedovoljnim budući da su isti skloni prikazivanju krize na senzacionalistički način te oduzimaju upravo ono na što mi želimo staviti naglasak, *ljudskost*. Pregledavajući objave medija (tiskovnih, elektronskih te televizije) možemo zaključiti da je u velikom dijelu izostao objektivan prikaz situacije u zemljama iz kojih ljudi bježe. Izostalo je ono čemu mediji služe – objektivno informiranje. Neinformiranost pruža plodno tlo krivim zaključcima te manipuliranjem javnosti. Upravo to se i dogodilo. Članak objavljen u Večernjem listu pod naslovom “*Kutinčani imaju sve više problema s tražiteljima azila*”, uz podnaslove “*Narušena opća sigurnost*” te “*Česti napadi na građane*” predstavljaju dobar primjer stvaranja negativne slike o izbjeglicama. Osim toga, dobar primjer je i članak Slobodne Dalmacije naslovljen “*Azilanti iz hotela Porin zarađuju krađući po Zagrebu*” te članak Jutarnjeg lista “*Trojica azilanata iz Maroka pokušala silovati Zagrepčanku*”. Ovo su samo neki primjeri kako dominantii mediji prikazuju ovu humanitarnu krizu i na što nam skreću pozornost kada pišu o izbjeglicama.

Širenje politike straha te prikazivanje izbjeglica kao prijetnje i terorista svakako je motivacija za bilo kakvu vrstu akcije. Budući da nas u školama nisu učili kritički razmišljati, velika većina javnosti spremno i objeručke prihvaća stavove nametnute od strane medija i političara.

Ono što je rastužujuće i što svakako budi u svakome od nas osjećaj da se nešto treba promijeniti jest nasilje prema izbjeglicama koje je institucionalizirano. Bodljikave žice, zatvaranje granica, prisilno zaustavljanje na nekim dijelovima rute, doveli su do toga da je velik broj izbjeglica pomoć potražio u ilegalnim prijelazima riskirajući tako vlastite živote. Nedovoljna sposobnost politike Europske Unije pa tako i Hrvatske da se na humanitarnu krizu reagira tako da se, ako već ništa drugo, poštuju ljudski životi, uzrokovala je ugrožavajuću situaciju za ljude koji trebaju pomoć. Uzrokovala je izgubljene živote i bezizlaznu situaciju za svakog/svaku od njih koji su ostavili sve iza sebe u nadi da će Europa biti *solidarna*.

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj I solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

“Što to znači socijalizirati i što to znači dati im radna mjesta u situaciji kada velik broj naših građana seli van zato što nema radno mjesto. Rekao bih da je to vrlo neozbiljan pristup Vlade.”

Tomislav Karamarko, predsjednik HDZ-a

“Kao istinski socijaldemokrat razmišljam da udomim jednu sirijski obitelj, međutim kad ih vidim onakve na televiziji bojim se da baš i ne jedu malo. Možda bi bilo pametnije da pričekam one iz Somalije” Dubravko Peroš, SDP

Solidarnost ili izostanak iste motivirala nas je da napravimo akciju ispred Porina u želji da pokažemo da postoji ljudskost i da postoji želja barem nekolicine nas da se situacija promijeni, da ih se počne gledati i tretirati kao ljude, a ne kao prijetnju, da im se pruži prilika za život dostojan čovjeka. Naša akcija je možda bila mala, ali je isto tako prvi korak koji može biti vjetar u leđa idućem te se nadamo se da će to i biti.

Gostovanja na predavanju su nam pokazala da i male geste mogu imati veliki značaj te da je svaki volonter/volonterka u stanju doprinijeti olakšavanju situacije, premda i na trenutak. Pokazali su nam koliko velik doprinos može imati volja, izdvojeno slobodno vrijeme te želja za promjenama. Države i institucije mogu pružiti potporu u administrativnom smislu (iako često to ne rade), ali empatiju mogu pružiti samo ljudi. Iz svega toga bilo je jasno u koju mentorsku grupu se želimo uključiti.

Veza konkretnog rada s Mirovnim studijima

David P. Barash govori o miru objašnjavajući da je, “mir onda kada se sva živa bića osjećaju *kao kod kuće*”. Prema tom shvaćanju, današnja situacija je daleko od toga i prikazuje da samo odsustvo nasilja ne znači *mir*. Potvrda toga može se vidjeti i u tumačenju društva u J. Galtungovom smislu prema kojem se “zdravlje” društva najbolje može ispitati ukoliko se provjeri s marginaliziranim skupinama istog tog društva. Ukoliko im se postavi pitanje o tome koliko se osjećaju sigurnim, prihvaćenim, uključenim i slično. Na žalost, i ovdje bismo podbacili. Mirovno obrazovanje bi trebalo biti lijek “bolesnom” društvu. Kako mirovno obrazovanje nije samo teorijsko, tako smo i mi, uz teoriju koju smo prošli na predavanjima, osmislili akciju koja bi bila na neki način primjena tog “lijeka”. Ono što smo htjele, i što još uvijek želimo, jest pružiti osjećaj

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj I solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

sigurnosti i uključenosti (naravno, u skladu s mogućnostima) baš tim marginaliziranim skupinama društva (u ovom slučaju izbjeglicama) i pružiti im osjećaj *kao da su kod kuće* budući da je to osnovno pravo svakog bića na svijetu. Želimo utjecati na to da živimo u društvu koje će prepoznati to pravo i koje će imati mehanizme da se to omogući.

Na predavanjima smo kroz indirektna iskustva i diskusije stekle bolji uvid u izbjegličku krizu. Stekle smo znanja o potrebama i problemima na kojima se treba raditi i, najvažnije, potaknute smo na želju za promjenom. Prepoznale smo tipove kulturnog i institucionalnog nasilja na koje želimo utjecati, ali smo isto tako prepoznale i vlastitu odgovornost u smislu da nije dovoljno samo prepoznati nepravdu nego je prijeko potrebno na istu tu djelovati pa makar i malom akcijom koju smo napravile pred hotelom Porin. Također, prijevod Putovnice predstavlja nenasilnu akciju koja svakim retkom ispisuje upravo ono što želimo – solidarno društvo koje u humanitarnoj krizi ne zatvara svoje granice i koje svakom biću garantira ostvarivanje temeljnih ljudskih, kulturnih, ekonomskih i socijalnih prava. Kao članice civilnog društva i kao polaznice MS-a, stekle smo putem kolegija *Uvod u mirovno obrazovanje, Vrijednosti i praksa ljudskih prava, Ljudska sigurnost, Nenasilna komunikacija, Aktivističke praske i društvena promjena*, ali i svih ostalih, znanja i ideje o tome na koji način možemo reagirati na društvo po pitanju izgradnje mira. Stekle smo uvid o tome koliko je važno ne samo osvijestiti odgovornost svakog od nas, nego i širiti taj osjećaj te poticati na promjenu.

Praktični rad

Na našem prvom susretu valjalo je prije svega dogovoriti što točno želimo raditi. Mentorica nam je prvo predložila adaptaciju bajke Ivane Brlić Mažuranić *Kako je Potjeh tražio istinu* u poučnu i djeci pristupačnu priču *Kako je Potjeh tražio azil*. Ipak, motivacija kolegice koja nas je upoznala s Putovnicom i volja za zajedničkim radom sve nas je odvela u jedan sasvim drugačiji zadatak.

Putovnica, originalno Passport, djelo je Antoina Cassara više je od same pjesme. Riječ je o projektu nastalom i prezentiranom publici u prosincu 2009. na Malti. Pjesma je pisana u

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj I solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

slobodnom stihu koja te kroz nekoliko stranica opisuje događaje i doživljaje s kojima se susreću ljudi koji su u potrazi za sigurnošću napustili svoju domovinu. Izuzetno emotivna, topla, potresna i direktna, nastala je da bi ukazala na stvarne događaje, ali u nešto drugačijoj formi i s puno većim utjecajem. Ona poziva na akciju, empatiju i solidarnost s ljudima čije je dostojanstvo urušeno, sigurnost ugrožena, a budućnost upitna. Čovjeku pristupa holistički, vraća mu vrijednost i snagu te ističe koliko su brojevi, dokumenti, otisci prstiju i čipovi postali primarni interes i zanemarili nutrinu i istinske, ali sve češće izgubljene vrijednosti. Poziva na promjenu svijesti i promjenu svijeta. Ona govori o ljudima (baš kao što smo mi) koji nisu birali gdje će se roditi (baš kako nismo ni mi) i koji nemaju utjecaj na krojenje politike i zaustavljanje sukoba u svojoj domovini (baš kao što nemamo ni mi).

*“Odnesi je gdje želiš, tvoj put je siguran i neometan,
vrata širom otvorena,
možeš ući i izaći bez straha, nema nikog da te zaustavi,
nikog da te preskoči u redu ili te pošalje nazad,
nema potrebe za čekanjem nekog da kaže Ihre Papiere bitte, ubrzavajući tvoje otkucaje srca
bljedilom svoga prsta,
nikoga da škilji ili ljutito zuri u tebe zbog BDP-a per capita,
države koju si ostavio za sobom,
nikoga da te obilježi kao stranca vanzemaljca, kriminalca, ilegalca”*
(ulomak iz Putovnice)

Toliko toga nam je zajedničko, a u trenucima kada nas najviše trebaju ograđujemo se, povlačimo ili čak pribjegavamo diskriminaciji i javnom neodobravanju.

Da bi senzibilizirali javnost odlučili smo im prenijeti tuđe iskustvo kroz formu pjesme s kojom će se susresti sami kada odvoje malo vremena za sebe i svoje misli. Na publici je da odaberu boju u kojoj žele za mali iznos kupiti svoj primjerak Putovnice, a dio donacije odlazi u udruge i inicijative koje pomažu izbjeglicama i tražiteljima azila. Sve smo se djevojke iz projekta rasporedile i dogovorile raspored prevođenja teksta te dodatne informacije koje će nam trebati (lektoriranje, tiskanje,...). Posao je tekao po dogovorenom planu i ugodno. Kada bi jedna zapela pitala bi druge

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj I solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

za savjet. Međusobno smo se dopunjavale i stvorile lijepu radnu atmosferu. Po završetku prevođenja još smo se jednom našle i zajedno prošle kroz sve nejasnoće, nedoumice i “izbrusile” tekst. Bio je većinski spreman za slanje u tisak.

Obzirom na vrijeme koje nam je uzelo prevođenje, proces tiskanja Putovnice i 3. tjedne izbjeglica plan nam se još jednom promijenio tj. poprimio još jednu novu dimenziju. Odlučeno je da ćemo za naš završni rad ipak otići onima o kojima je ovdje riječ. Kao uvod u 3. tjedne izbjeglicama!, u nedjelju 12.6. po završetku ramazana otišle smo ispred Porina na malenu, ali iskrenu akciju.

S ambasadorima solidarnosti, transparentima Zagreb light brigadea te slasticama pripremljenima od strane Okusa doma podijelili smo ljudima maleni obrok i dio Putovnice preveden na arapski jezik. Na sam dan smo se našle, pripremile sav potreban materijal te pred zalazak sunca stigle u Dugave. U tu toplu, mirnu večer nismo htjele pažnju medija, redara, reflektore ni ozvučenja. Htjele smo tiho i mirno pružiti stanovnicima Porina podršku i dati im do znanja da se za njihove probleme mari i bez prisustva kamera i političara, da ima onih koji žele stati na kraj krizi humanosti i želi otvoriti svoja vrata i izdvojiti malo vremena onima koji prolaze kroz teško i neizvjesno razdoblje.

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj I solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Nije ovo bila akcija velikih razmjera. Okupilo se nekoliko desetaka ljudi. Nisu svi pričali arapski pa nisu uzeli putovnicu. Nisu svi pričali engleski pa nisu ni s nama mnogo komunicirali. Nisu ni svi bili za obrok. Uz veliki svjetleći transparent Open Borders samo smo im htjele dati do znanja da njihovi problemi nisu zaboravljeni. U početku nam je to bilo neobično. Djelujemo, a ne želimo masu. Nismo prijavile okupljanje. Što želimo ako ne želimo jasno i glasno poslati poruku?

Kad čovjek prespava mnoge mu se stvari slegnu. Da, nismo htjele javnost. Htjele smo posvetiti dio večeri samo onima koji su ugroženi. Javnost, unatoč tome što mnogi zamišljaju, nije ugrožena. Naučili smo da i mali pothvati mogu imati odjeka. Poštivali smo njihovu volju, nismo se nametali i u tišini smo im stigli iza ramazana. Biti tamo makar direktno ne komunicirali isto ima svoje prednosti i snage.

Planovi za budućnost

Barbara:

Ova akcija bila je lijepa, ali zaslužuje nastavak rada na toj tematici. Na Mirovnim studijima stekla uvid u to koliko je zeznuto sve oko nas i koliko imam pravo na kulturan i miran način držati do vrijednosti do kojih mi je stalo, a stalo mi je do cjelovite promjene u ovom društvu. Možda svojim prosvjedovanjem, razgovorima s bliskim osobama i upornošću neću promijeniti svijet, ali i maleni koraci se broje. To sam upravo osvijestila u radu u ovoj mentorskoj grupi. Ne, ovo nije bio prosvjed razmjera kakve je imao za Cjelovitu kurikularnu reformu, Pride ili rušenje vlade, ali ovo je bila podrška, a ne opovrgavanje. Ova malena akcija je bila upravo ono što ljudima nedostaje. Bliskost, mir i zajedništvo. Solidarnost je termin koji se rijetko čuje, ali voljela bih krenuti od njega. Puno je razočaranja i borbe s vjetrenjačama danas. Ne računam da ću svojom gestom promijeniti zakone, ali ne smijem odustati. Možda me jednog dana i budu unosili u maricu, ali ovo je za početak sasvim dovoljno. Definitivno sam osnažena u volji jer sad kada sam počela ne želim odustati. Uporno i hrabro dok se ne vide promjene jer još će puno generacija, nadam se, proći ovom planetom i trebati će im prava i mogućnosti. Borba za ljude, borba za one poput nas.

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj i solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Iva:

Bilo bi idealno kad bi donositelji odluka i političari također tako razmišljali budući da je u ovoj situaciji izostala podrška institucija. Ono što mi kao solidarni pojedinci možemo napraviti ostaje samo dio priče koju treba upotpuniti i zaključiti konkretnim odlukama na razini država. Ono što bih ja voljela jest utjecati na okolinu oko sebe na način da počnu kritički razmišljati i da tako shvate da su kao pojedinci koji čine društvo jednako odgovorni kao i političari koji sjede u Saboru. Iskustvo na Mirovnim studijima me osnažilo za prvi korak te mi dalo potrebna znanja i ideje za poticanje i sudjelovanje u promjenama društva koje me okružuje. Shvatila sam da i mala akcija može imati veliki utjecaj.

Zbog svega ovoga, već planiramo idući akciju. U sklopu Defencing festivala planiramo javnu prezentaciju Putovnice. Zamislile smo ju na interaktivan način gdje bi pojedinci iz raznih inicijativa i zemalja nakon čitanja Putovnice podijelili svoja iskustva i razmišljanja te tako još više ojačali povezanost i želju za promjenom.

“Peace has no borders” Yitzhak Rabin

Program Mirovnih studija sufinanciran je u sklopu: programa IPA Europske unije za Republiku Hrvatsku, kroz projekte: Rasizam i ksenofobija: za izbjegličku i etničku jednakost, Edukacija za građane – građani za društveni razvoj I solidarnost, te Zaklade za razvoj Civilnog društva/Norveški fondovi kroz project: Obrazovanje za ljudska prava i demokraciju

Literatura

Franović, I. Mirovno obrazovanje kao početak društvenih promjena. (dostupno na: <http://www.nenasilje.org/publikacije/pdf/20poticaja/20poticaja-franovic.pdf>)

Glunčić, D. (2015) *Korijeni i razlozi migracije- razvojna perspektiva*. (dostupno na <http://stier.hr/2016/01/15/korijeni-i-razlozi-migracije-razvojna-perspektiva/>)

Jurlina, P. (ur.): *Ne/Pripradanje: Priče o nama*. Zagreb: Centar za mirovne studije (dostupno na: www.cms.hr/.../Ne_pripadanje_-_Pri_e_o_nama_-_Tjedan_izbjeglicama_2015_.pdf)

Šošić L. (27.5.2016.) *Uskoro kreću preseljenja prvih izbjeglica iz zemalja s vanjskih granica Europe u Hrvatsku* (dostupno na: <http://welcome.cms.hr/index.php/hr/2016/05/27/uskoro-krecu-preseljenja-prvih-izbjeglica-iz-zemalja-s-vanjskih-granica-europe-u-hrvatsku/>)

